

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Va-yiḳra

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

DT

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9951

א אזכר והארץ אזכר : כז והארץ תעוב
 מהם ותרץ את שבתיה בהשמה מהם
 והם ירצו ארתי עונם יען וביען במשפטי
 באסו ואתיחקתי געלה נפשם : מז ואף
 נס זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים
 ולא געלתים לכלתם להפר בריתי אתם כי אני
 יהוה אלהיהם : מה וזכרתי להם ברית
 ראשנים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים
 לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני יהוה :
 מו אלה החקים והמשפטים והתורות
 רביעי אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל בהר
 שני סיני ביד משה : פ א וידבר
 כז יהוה אל משה לאמר : ב דבר אל בני
 ישראל ואמרת אלהם איש כי יפלא נדר
 בערקה נפש ליהוה : ג והיה ערקה הזכר
 מבין עשרים שנה ועד בן ששים שנה והיה
 ערקה חמשים שקל בסף בשקל הקדש :
 ד ואם נקבה היא והיה ערקה שלשים
 שקל : ה ואם מבן חמש שנים ועד בן
 עשרים

זת קמיו דעם יצחק ואף ית קמיו דעם
 אברהם אבא דכור וארעא אבא דכור :
 מז וארעא תתקיש מנהון ומרעי נת
 שמיטהא בדצדיאת מנהון ואנון גרעון ית
 חוביהון לנטין חלק דברכן אייתי גלדיון
 דבדיני קצו וית קמי בחיקת נפשחון :
 מד ואף ברם בדא במחויחון בארע
 בעלי דבביהון לא ארשי שינון ולא
 ארתי קינון לשיצויהון לא שפארה קמי
 עמהון ארי אבא יי אלההון : מה ודכירנא
 להון קים קדמאי דאפיקית יתהון מארעא
 דמצרים לעיני עממא למחוי להון לאלהא
 אבא יי : מו אלון קממא ודיעא ואובותא
 דיהב יי בין מימריה ובין בני ישראל בטורא
 דסיני בינדא דמשה : א ומליל יי עם משה
 למימר : ב מליל עם בני ישראל ותימר
 להון נבר ארי נפריש נדר בפורסן נפשחא
 קדם יי : ג ויהי פורסניה דדכרנא מבר
 עשרין שנין ועד בר שחן שנין ויהי פורסניה
 חמשים סלעין דכסף בסלעי קודשא :
 ד ואם נוקבתא היא ויהי פורסניה תלתין סלעין : ה ואם מבר חמש שנין ועד בר

עשרין

דשני

ואל יחסר כחמשה תקומות יעקב כטל אות משחו של אליהו ערכו סיכא חסר גאולת בני : זכרתי את בריתי יעקב . לחמשה
 חתונות כלומר כדאי הוא יעקב הקטן לכך אלס אינו כדאי הרי יצחק עמו אלס אינו כדאי הרי אברהם עמו שהו כדאי ולמה לא נאמר זכרה
 כי יצחק אלס חמשה של יצחק כדאי לפני זכור חתונת על חתונת : (מג) יענו וביען . גמול וכגמול אשר בהשפטי מחמו :
 (מד) ואף גם זאת . ואף חכילו חטי עזב עתה זאת הפורענות אשר חתתי בהיותם בארץ אויביהם לא נאספתים לכלותם ולהער
 בריתי אשר אתם : (מה) ברית דאשונם . שלטכטיס : (מו) והתורה . חתת בכתב וחתת בעל פה מניד סכלס נתנו
 לחמשה סטי : (ב) כיופלא . יפריש ספיו . בערבון נפשות . ליתן ערך כפול לומר ערך דבר סנפשו מלוחסו עלי :
 (ג) והיה ערכך וגו' . אין ערך זה לשון דמים אלא כין שהוא יוקר כין שהוא זול . כפי שני הוא הערך הקטן עלת כפדסה זו :
 ערך . כחו ערך וספל סכמין לא ידעתי מחילה לשון הוא (ד) : (ה) ואם מבן חמש שנים . לא שיהא הנדר קטן אלון
 דכבר קטן כלום אלא דול שאיור ערך קטן זה שהוא כן חמש שנים עלי : (ו) ואם מבן ששים שנה וגו' . כפוגיע לימיו וקונה האשה קרובה
 להשפס כחיש לפיך הויס פותת סהודקנו ויתר עשלים בערכו והאשה אינו פותת אלא שלים בערכה (ערכין ט) דאורי אינשי סכל
 כביתא

וארבעא שמיטתא קרי ויטין היא צדיקא מנכין והינין ערשין
בתת צדו מנהון ואינין יקרין את חוביהון מכלא חלף
מכלא וסדרין חלף סדרין את סדר דיעי קאמר :

דלחוד בתתא פי חזיהון שרין וארבעא בעלי דבביון ליה
מאקיות מהון במלכותא דבבל ולא רחוקית מהון במלכותא
דקמי ולא שצית מהון במלכותא דון למיפסה קמי
עמהון במלכותא דאדום ארום הוא " אללהון ביומא
גוג :

ביומי דגוג : מה ורביקא להון קים דתומית עם אבההון קדמי דרדיקית ואפיקית מהון פריקין בארעא דמוצרים
ותקנין כל עממא את כל גבורתא דעברית להון מטול למתו להון לאלהא אגא : מו אלון קמניא וסדרו דיעא
והיבת אביקא דים : בן מימריה ובן בני ישראל בגונרא דפשי על דא רמשה : א ומליל " עם משה למימר :
ב מליל עם בני ישראל ומימר להון גבר ארום פריש פירוש וקרא בעילוי בפשתא לשמא בן : ג ויהי
עלמיה דביר דבר מן פד עשרין שגין ועד פד שמי שגין ויהי עלמיה חמשין סילעין וגי : ד ואין ברך נוקבא
היא ויהי עלמיה מקתון סלעין : ה ואין מבר פמש שגין ועד פד עשרין שגין ויהי עלמיה דביר דבר עשרין
סלעין

באר רחובות דקדוקי רשי

(א) דלטי חסוד המקרא דלאו לנוכח הזכר קא עשתי קרא הוי לנוכח באוס ערך בנף תדא לכך קאמר רש"י ונפל הכפ"ץ לא ידעתי
מאיזה לשון הוא כי בודאי יסודיה לשון שמדברים ככפל הכפ"ץ ומה שנתנויה הרב בחורתי על רש"י והלא כהנרת כהנים
דרש הכפ וכו' ורצה לתרץ משום דיש לדקדק בכרי רש"י דהוי למימר כקדור כפל הכפ לא ידעתי מאיזה לשון הוא אלל דגם רש"י ידע מדרש
דתורת כהנים וניחא ליה חלת ערבך הראשון אלל עלמיה כפרשה מן יותר ויותר ככולם הכפ כוסכס כמלת ערבך וקס"א ליה לאחריני חס שאמר
כפל הכפ"ץ ורצה לומר דכולה פרשה לא ידעתי מאיזה לשון הוא עין בערין פ"ה חסנה גומ"ל בתוספת י"ט ד"ס ערדיו :
גשלם פרשה בחוקתי עם ספר תורה כהנים " בעזרת כורא עליונים והחתונים :

דשב"ם

(א) והאדן תעוב - באשכחן ביטול שבועות שיתרצה ויכופר עונם - או וזכרתיו ותרץ - מן רצה כמו ויכופר עונם : יען
דבינן כושפטי וחסויא חוקתי געלה בפסם : (מה) ברית ראשונים - אשר למוענס הולאתי חותם : (מו) בהר סיני ביד משה -
סכן התמיכה פרשת שמות וידבר וי' אל משה בהר סיני - וגם נמר בתוכחות האלה בשביל השמיטה הם כדכתיב כל ימי השמה תסבות -
כי כל עונות של פרשת בהר סיני בשמיטות ויוכלות מדבר זשליחות עבדים וחזרת קרקעות לכן נאמר כלן בתוכחות של עבירות השמיטות
בהר סיני הכל בפסח אמת : (כ) כינפלא - יבדיל כמון לשון מפרש מהנדר דריך למדש כתיבה סגין הוא מודר וכמה טול מודר :
(ג) ערבך - שני הכפין כפל טול כמו שתאמר מאוס אדומות מן לכן לכנונית :

מכלל יופי

גאלת כיו - וחלת ברית חושכת אחרת עמה וכן הוא את כריתי
ברית יעקב כי לעולם לא יבא סוף עם הכמו וכן ראשיתם שטיכס
ראשיתם ראשיתם כטיכס :
(א) (וען זביען) - נכפל להודיע כי הרבה טעמים
ישל טול טולם ולגלותם בעבור כך ובעבור כך : בקשקה -
נהפך הקסין חטף בבית להקל והא הנקבה רפר
ורנה במפיק וכמכלל סימן כ"ב ככלל הוא שאם תחלת המלה
קמין חטף שאינו עם שוא אלא הוא לבדו כשיהיה אחריו
דושה כמו ישעיהו ויהיה אדמת יהודה למצרים
דקתא - יהיו אותיות כלב עליות עליה בשוא כמשפטה

זכא מלת בהשמה הבית עקמץ חטף והקמץ היין
משפטו להיות תחת האוהיה משפט המלה בקשקה
הבית בשוא והא בקמץ חטף כמו בלי ימי קשקה
ולהקל על הוא הסבו הקמץ תחת הבית
הסבו כמלת קשקה : (מד) (ואף גם) - באושי
דבויים באחר ויספיק באחד מהסאלא שבא
לתוספת רבוי :
כז (ג) (ערבך) - חקף לנכח הכון ואיננה מוספת
כאשר חשבו רביס דוצה לומר בערד שרשיים
עליון יהיה ועניו השווי והשומא וכן בערבך הכון :
והערך

עשרים שנה והיה ערכה הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים : ו ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים והיה ערכה הזכר חמשה שקלים בסף ולנקבה ערכה שלשת שקלים בסף : ז ואם מבן ששים שנה ומעלה אם זכר והיה ערכה חמשה עשר שקל ולנקבה עשרת שקלים :

ח ואם מן הוא מערבף והעמידו לפני הכהן והעביר אתו הכהן על פי אשר תשיג יד הזכר יעריכנו הכהן : ט ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן ליהוה כל אשר יתן ממנו ליהוה יהיה קדש : י לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם המיר ימיר בהמה בבהמה והיה הוא ותמורתו יהיה קדש : יא ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן ליהוה והעמיד את הבהמה לפני הכהן :

יב והעביר הכהן אתה בין טוב ובין רע בערכה הכהן בן הקרי : יג ואם יגאלנה ונסף מישתו גל ערבף יד ואי כי יקדש אח ביתו קדש ליהוה והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אהו הכהן בן יקום : טו ואם המקדש יגאל את ביתו ונסף חמישית בסף ערכה עליו והיה לו : טז ואם משנה אחתו יקדש איש ליהוה והיה ערכה לפי ודעו ובע תמר שיערים

מזוה שנה א
מזוה שנה ב
מזוה שנה ג
מזוה שנה ד
מזוה שנה ה
מזוה שנה ו
מזוה שנה ז
מזוה שנה ח
מזוה שנה ט
מזוה שנה י
מזוה שנה יא
מזוה שנה יב
מזוה שנה יג
מזוה שנה יד
מזוה שנה יו
מזוה שנה יז
מזוה שנה יח
מזוה שנה יט
מזוה שנה כ

עשרין שנין והי פורסניה דדכרא עשרין סלעין ולנקבתא עשר סלעין : ו ואם מבר ירמא ועד בר חמש שנין והי פורסניה דדכרא חמש סלעין דכסף ולנקבתא פורסניה תלת סלעין דכסף : ז ואם מבר שתין שנין ולעלא אמדכורא והי פורסניה חמש עשר סלעין ולנקבתא עשר סלעין : ח ואם מספן הוא מפורסניה ויקמיניה קדם כהנא ויפרוס יתיה כהנא על מימר דמדביק יד נדרא ופרסניה כהנא : ט ואם בעירא דיקרבין מנה קורבנא קדשין כל דיתן מנה קדשין יהי קודשא : י לא יחליפניה ולא יעבר יתיה טוב בביש או רע בטוב ואם חלפא יחליף בעירא בבעירא ויהא הוא וחלופיה יהי קודשא : יא ואם כל בעירא מסאבא דלא יקרבין מנה קורבנא קדשין יקום ית בעירא קדם כהנא : יב ויפרוס כהנא ית הבין טוב ובין ביש כפורסן כהנא בן יהי : יג ואם מפרק ופרסניה וינסף חמישיה על פורסניה : יד ונבר אריי קדש ית ביתיה קודשא קדם יי ויפרסניה כהנא בין טוב ובין ביש כהנא ויפרוס ירתיה כהנא בן יקום : טו ואם דאקדש ויפרוק ית ביתיה וינסף חמש כסף פורסניה עלוהי והי ליה : טז ואם מחקל אחסנתיה וקדש נבר קדשין והי פורסניה לפוס ורעיה בר גרע כור שעורין בחמשין סלעין דכסף : אם

עשרים שנה והיה ערכה הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים : ו ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים והיה ערכה הזכר חמשה שקלים בסף ולנקבה ערכה שלשת שקלים בסף : ז ואם מבן ששים שנה ומעלה אם זכר והיה ערכה חמשה עשר שקל ולנקבה עשרת שקלים :

אם

סלעין רלוקבא עשר סלעין : ו ואין סבר רחא ועד בר חמש שנין ויהי עלויה דביר דבר חמש סלעין דכסף
 ודכחא גוקבא עלויה חלקא סלעין דכסף : ז ואין סבר שתיין שנין ולעיקרא אין ביר דבר ויהי עלויה חמסר סלעין
 ולקבא נוקבא עשר סלעין : ח ואין כספן הוא ממיפת עלויה וימימינה קדם כהנא ועליונה כהנא כמיפת דמדביק יר
 גוריא היקדן עליונה כהנא : ט ואין בעירא דיקרבון
 מינה וגו' : י לא ישלחמינה לא יפרג יתיה שלים כדביה
 מוקא גורביה כומא בשלמים ואין מיפרוג יפרג בעירא
 כבעירא יהוי הוא ופירוניה יהוי קודשא : יא ואין
 קל בעירא מסאבא דלא יקרבו מינה קודבנא קדם :
 ויקם ית בעירא קדם כהנא : יב ועלי כהנא יהיה
 בין טב לבין ביש הוקבא דיעלי כהנא היקדן יהוי :
 יג ואם מיפרוג יפרקניה ויוסף חומש דמיה על
 עלויה : יד ויגבר ארום יקבש ית בימיה קודשא קדם
 ועליונה כהנא בין טב לבין ביש היקבא דמעלי כהנא
 היקדן יקום : טו ואם בין דבמקדיש יפרוק ית בימיה
 ויוסף חומש כסף עלויה עלוי יהוי דיליה : טז ואין
 מן חקיל אחסנתיה יקדש גבר קדם : יז ויהי עלויה כמיפת
 זרעיה אחר דמקדש בית כור שעורין כחמשין סלעין
 דכסף

רשי"ה

כתיא פחא כתיא סתא כתיא סימא כתיא וסימא טבא כתיא : (ח) ואם מך הוא - שאין ידומשגת ליתן הערך הזה :
 והעמידו - לערך לפני הכהן ועיריכנו לפי השנת ידו של מעריך : על פיו אשר השיג - לפי מה שיש לו יסדרנו וישאיר לו כדי חיינו
 מטה כר וכסת וכלי אומנות אם היה חומר משאיר לו חמורו : (ט) כל אשר יתן סוכנו - חמר רגלה של זו עולה דכריו קיימין ותמוכר
 ללרכי עולה דמיה חולין חוץ מדנויותו האכר : (י) טוב ברע - תם סכעל מום חורע טוב - (ח"כ חמורה ט) וכל שכן טוב
 בטוב ורע ברע : (יא) כל בהמה טמאה - (ח"כ חמורה לב) כבעלת מום הכתוב עדכר שהיא טמאה להקריבה ולמדך הכתוב
 שאין קדשים תמימים יולדו לחולין כפדיון אלא אם כן הוממו : (יב) בערך הכהן כן יהיה - לשאר כל אדם הכא לקנות מיד הקדש :
 (יג) ואם גאל יגאלנה - סכעלים החמיר הכתוב להוסיף חומש (ח"כ) וכן במקדש בית וכן במקדש את הסדה וכן פסדיון מעשר
 שני סכעלים חומסין חומש ולא שאר כל אדם : (יד) והיה ערכך לפי זרעו - לא כפי שוויה אחת סדה טובה ואחת סדה רעה פדיון
 הקדשן שוים בית כור שעורים כחמשים שקלים כן גורת הכתוב והוא טבא לגאלה בתחלת היוכל ואם לא לגאלה לאחזקו
 מלע ועמדיון לשנה לפי שאינה הקדש אלא לחנין שני היוכל שאם נגאלה הרי טוב ואם לאו הגזכר מוכר' כדעו' הללו לאחר ועומדת ביד
 הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המקורות וכשהיא יולאת עידן חוררת לכהנים של אחתו משמר שהיוכל כונע בו ומתחלקת ביניהם וכו'
 מחשפט

רשבי"ה

(ט) כל אשר יתן חמור לה - אם הקדשו טמא - יהיה קודש קרבן ולא כדק הכית : (יא) ואם כל בהמה טמאה - של קדש שהוקדשה
 לקרבן ונעשה טמאה בעלת מום : והעמיד את הבהמה לפני הכהן וישיא כדמיה קרבן - (ס"א מ"ה ד') ואם אכר הגזכר לאיש אחר - לא
 יוכל בעלה לפדותה עוד אלא מתחלקת לכהנים כיוכל

מכלל יופ"ה

(ח) (והעריך) - ענינו השווי והשווא וכן יערכנו
 הכהן : (י) (לא' ח' ליפנו) - ענינו התחדשות החמורה :
 (יא) (ואם כל בהמה טמאה) - פירשו רבנרעו ז"ל
 בהמה שהורה בעלת מום ולפי שהיא כטמאה אצל המזבח
 קראה טמאה שבהמה טמאה ממש ככר אמר למטה חמורה
 ואם כבהמה הטמאה ופדה בערכך :
 שדה 40 מ 40

שערים בחמישים שקל כסף : וז אס
 משנת היבל יקדיש שדהו בערכה יקום :
 יח ואם אחר היבל יקדיש שדהו וחשב
 לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות
 עד שנת היבל ונגרע מערכה : יט ואם
 ס נאל יגאל את השדה המקדיש אתו ונסף
 חמישית כסף ערכה עליו וקם לו : כ ואם
 לא יגאל את השדה ואם מכר את השדה
 לאיש אחר לא יגאל עוד : כא והיה
 השדה בצאתו ביבל קדש ליהנה בשדה
 ששי החרם לכהן תהיה אחותו : כב ואם את
 פדה מקנתו אשר לא משדה אחותו יקדיש
 ליהנה : כג וחשב לו הכהן את מכסת
 הערכה עד שנת היבל ונתן את הערכה
 ביזם ההוא קדש ליהנה : כד בשנת היבל
 ישוב השדה לאשר קנתו מאתו לאשר לו
 אחות הארץ : כה וכל ערכה יהיה בשקל
 הקדש עשרים גרה יהיה השקל : כו אך
 ככור אשר יבכר ליהנה בבחמה לא יקדיש
 איש אתו אם שור אם ישה ליהנה הוא :
 כז ואם בבחמה תשמאה ופדה בערכה
 ויוסף חקשתו עליו ואם לא יגאל ונמכר

בבית שני

אם משנת היובל יקדיש יקום : יח ואם אחר היובל
 יקדיש חקליה ויחשב ליה כהנא ותכספא
 על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובלא
 ויתמנע מפורסגיה : יט ואם מפרק יפרוק
 נת חקלא דאקדיש ותיה ויוסף חומש כסף
 פורסגיה עלוהי ויקום ליה : כ ואם לא
 יפרוק נת חקלא ואם זבין נת חקלא לגבר
 איתקן לא יתפרק עוד : כא ויהי חקלא
 במפקיה ביובלא קדשא קדסיי בחקל
 חרמא לכהנא תהי אחסנתיה : כב ואם נת
 חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש
 קדסיי : כג ויחשב ליה כהנא ונת נסיב
 פורסגיה עד שתא דיובלא ויתנעת פורסגיה
 ביומא ההוא קדשא קדסיי : כד בשתא
 דיובלא ותוב חקלא לדובגיה מניה לדריכה
 אחסנת ארעא : כה וכל פורסגיה יהי
 בסלעי סודשא עשרין מעין יהי סלעא :
 כו ברסיבוכרא דיתבכר קדסיי ובבערא
 לא יקדיש גבר ותיה אסתור אם אימר דיי
 הוא : כז ואם בבוערא מסאבא ויפרוק
 בפורסגיה ויוסף חומשיה עלוהי ואם לא
 יתפרק

בערכה דשי

המשפט האמור בחקלים שלו ועליו אפרשנו על מדר במקראות : (יז) אם משנת היובל יקדיש וגומר . אם משנת היובל
 יקדיש וכו' זה לנאלה עוד : בערכה יקום . כערך הזה האמור ביה . חמישים כסף יתן : (יח) ואם אחר היובל יקדיש .
 וכן אם הקדיש משנת היובל וקשה זה כד נזכר וכו' זה לנאלה אחר היובל : וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות
 כפי חשבון כסף כדו קצב דמיה של ארבעים ותשע סנה חמישים שקל כדו שקל לכל שנה ושקל יתר על כולו והשקל ארבעים ושמונה פונדיון כד
 סליג ופונדיון לשנה אלה שחטר פונדיון אחד לכולן ואחרו רכותינו שחיות פונדיון קלכון לפרושרוש והכל לנאליתן סליג ופונדיון לכל סנה
 לאיסם הנותנות עד שנת היובל : ונגרע מערכה . פונן הסלים משנת היובל עד שנת הפדיון : (יש) ואם גאל יגאל . הקדוש
 חומש חוקש על הקמה הזאת : (כ) ואם לא יגאל את השדה . המקלים : ואם מכר . לנזכר : ארץ השדה לאיש
 אחר לא יגאל עוד : לשונות חקלים : (כא) והיה השדה בצאתו ביובל . קיד הלוקחין הנזכר כדכך סליג סלנת היובל
 ע

דכסף ז' י"ו אין משמא דויבלא יקדיש תקלא דה
 כעילוייה וקום : יח ואין בברר ויבלא יקדיש תקליה
 ויבויק ליה כהנא ית סכום ספסא כמיסת שגיא דמשתמירן
 עד שמא דויבלא וקנבי ליה מן עלויה : יט ואין
 כפרוק ופרוק עת תקלא דין דאקדיש דהיה וייספ חוקי
 כסף עלויה עלוי וקום ליה : כ ואין לא ופרוק ית
 כא ויהי מקרא וימקיה בויבלא קודשא קדם יי הי
 בתקל אפרשא לכהנא דהו אסתמיה : כב ואין ית
 תקיל ובינו דלא מן תקול וגו' : כג ויבויק ליה
 כהנא ית סכום דמי עלויה עד שמא דויבלא
 ויבויק ית עלויה ביימא דהו קודשא קדם יי :
 כד בשמא דויבלא יתוב תקלא למן דבניה כניה
 למאן דיריה אסתמא ארעא : כה וכל
 עלויה יחי כסלעי קודשא עשרין מעין תקלא סלעא :
 כו ברם בוקרא דיתקרב לשמא דין בכערא לית אפרש
 דיקדיש ובר דרניה אין חור אין אימר לשמא דין הוא :
 כז ואין בכערא כסאבא ופרוק בעילוייה וייסוף
 דומש רבוי עלוי ואין לא מתפרק ועבדו כדמי עלויה :
 כח

ואין משמא דויבלא יקדיש תקלא דה
 ואין מיפדק ופרוק ית תקלא דין דמקדיש דהיה וייסוף דומש
 סלעין דכסף עלויה עלויה וקנבי ליה :
 וואין ויבויק עת תקלא ליהב חובו לא יתפרק חוב :
 קודשא לשמא דין פתקל אפרשו :
 ואין ית תקל וביניה יקדיש לשמא דין :
 ותקשיב ליה כהנא ית אפרשות עלויה עד שמא דויבלא
 ויבויק ית אפרשות עלויה ביימא דהו קודשא לשמא דין :
 בשמא דויבלא יתוב תקלא לדין דין ויבויק יתיה מן גביה לדין
 דאיר ליה אסתמא ארעא :
 וכל עלויה יתוב כסלעא קודשא :
 לחוד בוקרא דיקדיש קדם יי בכערא אין חור אין אימר
 לשמא דין הוא :
 ואין בכערא כסאבא ופרוק בעילוייה וייסוף דומש דמור
 עלוי ואין לא יתפרק ועבדו בעילוייה :
 לחוד

רשי

גוד לוקחיה כוונת : קודש לה' . לא קיטו להקדש כדק הכית ליד הכומר אלא כשדה החרס הנתון לכהנים שנאמר (במדבר י"ח) כל
 חרס בישראל לך יהיה אף ו תתחלק לכהנים על אותו חומר שיום הכפורים על יוכל פוגע בו : (כב) ואם את ישרה כקנתו וגומר .
 מלוק ית בין שדה מקנה לשדה חמשה שדה מקנה לא תתחלק לכהנים ביוכל לפי שאינו יכול להקדיש אלא עד היובל שהרי ביוכל היתה
 עתידה לנאת מידו ולמות לבעלים לסיכר אס בה לגולה יגאל כדמים הללו הקדושים לשדה חמשה . ואם לא יגאל יומכרה גזר לאסר או
 אס לא יגאל הוא כשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאלו אותו שהקדוש וכן תאמר לאשר קנהו הלוקח הוה האחרון מאלו וקוה הנוכל לכך
 הוצרך לומר לאשר לואות פארן מירוסת אבות וזה כשליס הראשונים שמכרוה למקדיש : (כה) וכל ערבך יהיה בשקל הקדש .
 כל ערבך שכתוב בו שקלים יהיה בשקל הקדש : עשרים גרה . עשרים מעות כן היו מתחילה ולאחר מכן הוסיפו שתות ואמרו רבותינו
 שם חנה כסף דיכר עשרים וארבע מעות לסלע : (כו) לא יקדיש איש אותו . לשם קרבן אמר לפי שאינו שלו : ואם בבהמה
 דומש מאה וגומר . אין במקרא הוה נוסח אל הכבוד אין לומר בכבוד . בהמה עמאס וכדו כערך ומעור אין זה שהרי אין פדיון כטר מעור
 אלא

רשבים

לכהנים על אותה משמר : (כא) תהיה אחותו . של מקדיש : (כד) לאשר קנהו מאלו שהקונה אותו לא היה יכול להקדישו אלא הכיר
 שיש לו בו עד היובל : (כו) לא יקדיש איש אותו לקרבן אחר כי הוא עליו קדוש כבר לקרבן בכור : (כז) ואם בכמה הטיאס מניח יקדיש
 אדם

מכלר יופי

(כב) שדה מקנתו . שדה מקנתה הוא אשר קנהו מאחר או
 נתן לו במתנה ואמר אר לא תשדה אחותו בייס
 שדה מקנה שהוא משדה אחותו כגון שלקח שדה עמוריי שיומתי קודם
 שיטוב השדה להס ודינו כדין שדה אחותו אס הקד יו :
 (כג) (במכסה) . ענין מלן ושרשו כסס : דערבן .
 אף על פי שנגמסה עליו הא הידיעה שלא

כמהנה ונה כפוחו יתועעו בתוך האהלי : (כו) (אשר
 יבכר) : כהברו מענין בכור : (לא יקדיש איש אותו) :
 פירוש לא יקדישו לקרבן אחר : (כו) (ואם בכמה
 הטיאס) . אף על פי שאמר בפסיק שלמעלה ממנו אין
 בכור אשר יבכר לה' זה שאמר ואם בכמה הטיאס ופרק
 בערבך לא יתכן בענין בכור שהרי פטר חמור לא דוה גפחה
 בעור

כח אַךְ כָּל-חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם
 אִישׁ לַיהוָה מִכָּל-אֲשֶׁר-לוֹ מֵאֲדָם וּבַהֲמָה
 שֵׁית שָׁנִים וּמִשְׁדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמְכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל-
 שְׁבִיעֵי חֶרֶם קִדְש־קִדְשִׁים הוּא לַיהוָה : כֹּס כָּל-
 חֶרֶם אֲשֶׁר יִחְרַם מִן-הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת
 יוּמָת : ל וְכָל-מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֵּבַע הָאָרֶץ
 מִפְּרֵי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קִדְשׁ לַיהוָה :
 לֹא וְאִם-יִגָּאֵל יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשְׂרוֹ
 חֲמִשִּׁיתוֹ יִסַּף עָלָיו : ל ב וְכָל-מַעֲשֵׂר בְּקֹר
 נְצִיאָן כָּל אֲשֶׁר-יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַקְּעִשִׁירִי
 יִהְיֶה-קִדְשׁ לַיהוָה : ל ג לֹא יִבְקַר בֵּין-טוֹב
 לְרַע וְלֹא יִמְרֹנוּ וְאִם-הִמְרָ יִמְרֹנוּ וְהָיָה-
 הוּא וְחַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה-קִדְשׁ לֹא-יִגָּאֵל :
 אלה

מפטיור מצוה ש"ס
 מצוה שפא

יִתְפָּרֵק וַיִּזְדָּבֵן בַּפּוֹרְקָנִיהַ : כח בְּרַם כָּל-
 חֶרְמָא דִּיחֶרִים נְבֵר קְדָסִי מְכַל־דְּלִיה
 מֵאֲנָשָׁא וּבִעֲרָא וּמִחֻקַּל אֲחֻסְנַתִּיה לֹא יִזְדָּבֵן
 וְלֹא יִתְפָּרֵק כָּל-חֶרְמָא קוֹדֶשׁ קוֹדְשִׁין הוּא
 קְדָסִי : כט כָּל-חֶרְמָא דִּיתְחַרַם מִן-
 אֲנָשָׁא לֹא יִתְפָּרֵק אֲתַקְטָלָא יִתְקַטֵּיר :
 ל וְכָל-מַעֲשֵׂר אֲרִעָא מִזֵּרְעָא דְאַרְעָא
 מִפְּרֵי אֲלֵנָא דִּי הוּא קוֹדֶשׁא קְדָסִי :
 לא וְאִם-מִפְּרָק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשְׂרִיה
 חוֹמְשִׁיה יִסַּף עֲלוּתֵי : לב וְכָל-מַעֲשֵׂר
 חוֹרִין וְעֵאֵן כָּל דִּיעֲבֹר חֲחוּרַת חוֹטְרָא
 עֲשִׂירָאָה יִהְיֶה-קוֹדֶשׁא קְדָסִי : לג לֹא
 יִבְקַר בֵּין-טוֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחְלַפִּינִיה וְאִם-
 חֻלְפָּא יִחְלַפִּינִיה וַיְהִי-הוּא וְחִלּוּפִיה יִהְיֶה-
 קוֹדֶשׁא

רשי

אלא טלה והוא חתונה לכהן ואינו להקדש אלא הכתוב מוסב על ההקדש שהכתוב של מעלה דבר בפדיון בהמה שהיה שהמזבח וכו' דבר בטקדוש
 בהמה טהרה לכדק הבית : ופרה בערכך - כפי מה שיעריכנה הכהן - ואם לא יגאל - על ידי בעלים - (ח"כ) ונמכר בערכך -
 לחחרים : (כח) אך כל חרס וגו' - (ח"כ) כחלקו רכותו בדברים אומרים שם חרמים להקדש ומה חתי מקיים (במדבר
 יח) כל חרס כישראל לך יהיה בחרמי כהנים שפרש ואמר הרי זה לכהן ויש שאמרו שם חרמים לכהן : לא ימכר ולא יגאל - אלא
 ינתן לכהן - לדברי החומר שם חרמים לכהנים מפרש וקראוהו בשם חרמים והאומר שם חרמים לכדק הבית מפרש וקראוהו בחרמי
 כהנים (ערכין פח) שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון עד שיבואו ליד כהן וחרמי נבואה נפדים : כל חרם קדש קדשים הוא -
 החומר שם חרמים לכדק הבית חתי רחיה עפאן והחומר שם חרמים לכהנים מפרש כל חרם קדש קדשים הוא ללמד שחרמי כהנים חלים
 על קדמי קדשים ועל קדמי חלים ונתן לכהן כמו שפירשנו במסכת ערסין אש נדרנות דמיה ואש נדסה נותן את טובתה : מאדם -
 (ערכין פח) כגון שחרים עכדיו ושפחותיו הכנענים : (כט) כל חרם אשר יחרס וגו' - (ח"כ) היוצא ליהרג ואחר אחד
 ערכו ענין לא אחר כלום : מות יומת - הרי הולך למות לפיכך לתיפדה אין לולא דמיס ולא ערן : (ל) וכל מעשר הארץ -
 במעשר שמי הכתוב ודבר : מזרע הארץ - דגן : מפרי העץ - תירוס וינאי : לה' הוא - קנאו השם ומטולתו נוהלך
 לעלות ולאכול בירושלים כמו שאמר (דברים יד) ואכלת למניה חלהך וצמר דגן תירוס וגו' : (לא) ממעשרו - ולא
 ממעשר חכירו הפודה מעשר של חכירו אין מוסף חיתום ומה היא נולדתו כדי להתיירו בלילה בכל מקום והמענות יעלה ויאכל בירושלים כמו
 שאמר (שם יד) ונתת בספקונו' : (לב) תחת השבת - כשאלעשרין מוסיאן כפתתה אחר זה והעשירי חכה בסבת נבועה
 בסיקרה להיות ניכר שהוא מעשר כן עושה לטלחים ועגלים של כל שנה ושנה : יהיה קדש - ליקרם למוכר דמו וחמוריו והבשר נאכל
 לבעלים שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה ולא חטו שיהא בשרו נתן לכהנים : (לג) לא יבקר וגו' - לפי שאמר (שם יג)
 כל ימכר כדריכס וכול יהא בורה ומוציא את היפה תלמוד לומר לא יבקר לרע בין תס בין בעל מוסם מלה עליוקדשה ולא יסיקרה בעל
 מוס חלה יאכל בתורת מעשר חסור ליגווליער :

סחלת ספר ויקרא

כה ברם גר אפרשא די נפריש גבר קדם ׀
 מן קל דאירת ליה מאנשא ובעירא ומתקיל אחסנמיה
 לא יודבן ולא יתפרק קל אפרשא מן קדשין הוא קדם ׀
 כט קל אפרשא די תפרש מן אנשא לא יתפרק בבספא
 אלהו בעדניו ובעניסרת קדשין ובעניסרת בהמין קדם ׀
 מטיל דין קטול מתחייב ל וכל מעשרא דארעא
 מנרעא דארעא ומפרי אילנא דין הוא קדש קדשין הוא
 קדם ׀ לא ואין כפרוק ופרוק גבר כמעשריה חומש
 דמין יוסף עלוי ל לב וכל מעשרא דתורי ועני כל
 דתלפין תחות שרביטא עשיראה יהי קדשא קדם ׀
 לג לא יפושש בין טב לביש ולא יפרגמיה ואין
 מפרג יפרגמיה ויהי הוא ופירוגיה יהי קדשא לא יתפרק
 אלן

לחוד כל אפרשו די נפריש גבר לשקמא דין מן קל דאירת
 ליה מן בני אנשא ובעירא : כל אפרשות קודש קודשין
 הוא לשקמא דין :
 כל אפרשו דאפרשו מן בני אנשא לא יתפרק מתקטילא
 יתקטיל :
 לשקמא דין הוא קודשא לשקמא דין :
 ואין מפרק ופרוק גבר מן מעשריה חומש דמין יוסף
 עלוי :
 וכל מעשרא דתורא ודענא כל דיעבר תחות שרביטא
 עשיראה יהי קודשא לשקמא דין :
 לא יפושש בין טב לביש ולא יפרג יתיה ואם פרגא
 יפרג יתיה ויהי הוא ופירוגיה קודשא ולא יתפרק :
 אלן

רשב"ם

קדם • כמותה יש פדיון • וכמה טעמה ממש פירושה חכמים שלמים כבעלי נזמים כמו (ס"א שפי' דש"י) דין אין לו פדיון •
 (ב) מעשר סרין • מעשר שני :

חסלת אם בחקותי מיסוד רבינו שמואל : חסלת הורת כהנים :

מבלל יופי

בערך כיוצא בשה :
 (כח) אך כל הרם אשר
 יחם : ענין השחתה •
 ואף על פי שאין הדבר הוא
 משחת וכלה אצל אחרים
 אצל הטחרים אותו הוא
 כאלו משחת שלא יגרה
 טבנו :
 מואדם • הכה האדם אשר לו הוא עבדו ואמתו הכנענים
 שנופס קנינו • ואמר מכל אשר לו להעיר שאין
 ראוי לאדם שיתרים כל אשר לו וינטרך אחרוה לכריות וכן מואדם
 וכהמה ונוסדה אחותו קנת קנינו ולא כלו • וכן התקינו רבותינו

לכענין דקה המכונה אל יבטו יותר ממונש :
 (כט) (כל הרם אשר יחרם מן האדם) • הבנין הפעל
 ענין הריגה ופירשו רבותינו ז"ל באדם היוצא ליהרג ואמר
 ערכי עלי או דמי עלי או אדם אחר אמר עליו ערך זה ערלי
 אינו חייב כלום שהרי זה כמת הוא והטרה אין לנערך ואין
 לודמים לפיכך אמר לא יפרה מורה יומח כלומר אחר
 שמות יומת אין לו פדיון : (ל) (מעשר הארץ) •
 בישקל קצבה אדמה אדא שהכס פרוחה
 מפני העין : (לא) (מפערין) • היתה ראויה
 העין בשוא כמו קצבו אל • שנפתחה טפני
 שהיא גרוגית •

תם ונשלם ספר ויקרא • בעזרת האל הנאור בנבורה :

ויקרא כז בהקתי

אונקלוס

לך אלה המצוות אשר צוה יהוה את משה
אל בני ישראל בהר סיני :
קודש לא יתפריק : לך אליו פקודיא
דפקיד יי ית משה לבני ישראל בטורא
דסיני :

ומפטרו בירמיה בסימניו : ע"ה עו"א סימן :

חוק

חוק

סכום הפסוקים של ספר זה שמנה מאות וחמשים ותשעה . וסימן נמ"ף וחציו והנוגע בכשר חוב : ופרשיותיו
עשרה : בא גר סימן : וסדריו כ"ג . ובהורתו יהגה יוטס ולילה סימן : ופרקיו כ"ו . ואהיה עטן
ואברכך סימן : כגיין הפתוחות נ"ב . וסתומות מ"ו . וסך הכל צ"ח . וסימן דודי צח וארום :

יונתן בן עוזיאל

לך אליו פקודיא דפקיד יי ית משה ולית אפשר
לתקא בהון מבעם ופקדיגון מטול לאתווא ורעהון לנת
בני ישראל בטורא דסיני :

ירושלמי
אילין פקודיא :

חוק

חוק

חסלת ספר ויקרא בה

על	ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצר ורוקר מאיר בן בה"ר צבי הירש ז"ל . מק"ק
ועל	פ"פ דאדר : ממשפחת בט"ש ווא :
ועל	ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצר ורוקר יצחק יבונה איצק בן בה"ר אהרן זעליג ז"ל . מק"ק
ועל	פ"פ דאדר . ממשפחת זק"ס .
ועל	ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצר ורוקר קלמן בן בה"ר מאיר יצ"ו . מק"ק פפ"דא :
ועל	ממשפחת בט"ש ווא :
ועל	ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה ועצר ורוקר שמואל בן בה"ר משה ז"ל מק"ק פפ"דא :
ועל	ממשפחת ווירטנהיים :
ועל	ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה החתן משה בן מוה"ר ברוך יצ"ו . מק"ק פ"פ דאדר :
	נכר הרב הספורס מוה"ר מרדכי טאקליס אב"ד דק"ק ברלין :

